

суб'єктивних умов вчинення кримінально протиправного діяння.

Підбиваючи підсумки, вважаємо за необхідне сказати, що практичне значення суб'єктивної сторони кримінального правопорушення полягає в тому, що вона є елементом складу кримінального правопорушення та входить до підстави кримінальної відповідальності. Ознаки суб'єктивної сторони визначають суспільну небезпечність діяння, а також від їх визначення залежить правильна кваліфікація кримінального правопорушення. Суб'єктивна сторона допомагає розмежувати кримінальні правопорушення, а також відмежувати кримінально-протиправні діяння від некримінально-протиправних.

Список використаних джерел:

1. Елементарний підручник Загального кримінального права О. Ф. Кістяковського з детальним викладом засад Російського кримінального законодавства: Загальна частина [Текст]. – 3-тє вид., передрук. без змін з другого. Репринт. вид. – К. : Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2009. – С. 312.
2. Ширококов А. Ю. Проблема определения субъективной стороны преступления. Научные исследования и разработки молодых ученых. Новосибирск, 2016. № 11. С. 213–217.
3. Савченко А.В., Кузнецов В.В., Штанько О.Ф. Сучасне кримінальне право України: курс лекцій / А.В. Савченко, В.В. Кузнецов, О.Ф. Штанько. – 2-е вид., виправ. та доповн. – К.: Вид. ПАЛИВОДА А.В., 2006. – 636 с.
4. Кримінальне право України. Загальна частина: Підручник (Ю.В. Александров, В.І. Антипов, О.О. Дудоров та ін.). – Вид. 4-те, переробл. та допов. / За ред. М.І. Мельника, В.А. Клименка. К.: Атіка, 2008.

Кривокурс О. Г.

викладач кафедри криміналістики
та домедичної підготовки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

**КРИМІНАЛІСТИЧНА ПРОФІЛАКТИКА ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ
ЗЛІСНОГО НЕВИКОНАННЯ ОБОВ'ЯЗКІВ ПО ДОГЛЯДУ
ЗА ДИТИНОЮ АБО ОСОБОЮ, ЩОДО ЯКОЇ ВСТАНОВЛЕНА
ОПІКА ЧИ ПІКЛУВАННЯ**

Злісне невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування, характеризується різноманітністю способів його вчинення. В процесі розслідування кримінального провадження поряд із встановленням обставин, які підлягають доказуванню, діяльність слідчого, повинна включати і профілактичні заходи.

Як показав аналіз юридичних думок і результатів опитування

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО, КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ
респондентів, в основу профілактичної діяльності більшість покладає дії із запобігання та припинення кримінального правопорушення [1, с. 289].

Проте в контексті досліджуваного питання можна погодитись з позицією В.О. Малярової, яка зазначає, що в процесі досудового розслідування слідчий зобов'язаний, по-перше, виявити обставини, що сприяли вчиненню злочину, адже без цього неможливо встановити коло інших обставин, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні (ст. 91 КПК України), і, по-друге, вправі поінформувати про виявлені обставини зацікавлених суб'єктів [2, с. 348], [1, с. 289].

Встановлення обставин, які сприяли вчиненню злочину, передбаченого ст. 166 КК України, дозволяє вжити заходи, які спрямовані на попередження вчинення в подальшому аналогічних кримінальних правопорушень, усунення причин, які сприяють вчиненню та наслідкам, завданих протиправним діянням.

Основним засобом встановлення обставин, які сприяли вчиненню злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування, є проведення слідчих (розшукових) дій.

До найпоширеніших слідчих (розшукових) дій, які проводяться під час розслідування злочину, передбаченого ст. 166 КК України, можна віднести огляд місця події, огляд трупа, допит, одночасний допит двох чи більше раніше допитаних осіб.

Враховуючи особливості, які притаманні процесу розслідування злочину, передбаченого ст. 166 КК України, можна сказати, що успішна профілактична діяльність слідчого залежить від ефективності проведення слідчих (розшукових) дій, які направлені на одержання інформації з особистісних джерел. До таких слідчих (розшукових) дій насамперед можна віднести допит.

Найбільш повну інформацію, яка розкриває обставини, що сприяли вчиненню злочину, можна отримати в ході допиту підозрюваного, свідків або потерпілого. В ході допиту вказаних осіб слідчий має змогу встановити спосіб вчинення злочину; проміжок часу, протягом якого здійснювались дії, що призвели до тяжких наслідків; умови проживання потерпілого; способи маскування злочину; обставини, під впливом яких у підозрюваного було сформовано протиправну поведінку; реакцію злочинця на зауваження та заходи впливу з боку суспільства та представників соціальних служб; дії сторонніх осіб, спрямовані на перешкоджання злочинної діяльності; обстановку, в якій потерпілому було завдано шкоду, та інші відомості.

Встановивши причини та умови, які сприяли вчиненню злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування, слідчому доцільно звернутись з відповідним повідомленням до соціальних служб та органів опіки чи піклування.

На підставі проведеного аналізу матеріалів кримінальних проваджень встановлено, що у 90 % випадків на утриманні особи, яка вчинила вказане

кримінальне правопорушення, перебуває дві, або більше, дитини (підопічні особи). При цьому на обліках соціальних служб перебуває лише 20 % сімей, в яких було вчинено злочин. Таким чином, повідомлення слідчого про факт вчинення злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування відповідних служб, дозволить забезпечити оперативне реагування та вжиття відповідних заходів, спрямованих на усунення причин та умов, які сприяють вчиненню злочину.

Для встановлення причин та умов, що сприяли вчиненню злочину, суттєву роль відіграють проведення слідчих (розшукових) дій, направлених на отримання інформації з матеріальних джерел, зокрема огляду місця події. Об'єктами огляду у 87,50 % виступають місце постійного проживання потерпілого (квартира, приватні будинки та/або територія приватного домоволодіння, та/або господарчі споруди, які розташовані на території домоволодіння). Проведення огляду слідчим фіксуються відомості про умови проживання потерпілого, наявність джерел підвищеної небезпеки тощо. На підставі даних, отриманих в ході огляду, слідчим може бути ініційовано направлення інформації до відповідних підрозділів Національної поліції (ювенальної превенції) та/або відповідних соціальних служб.

Окрім встановлення причин та умов, які сприяють вчиненню злочинів, передбачених ст. 166 КК України, науковці наголошують на дієвості таких заходів, як профілактика, спрямована на підвищення правосвідомості громадян, поширення інформації в ЗМІ, для чого необхідний постійний моніторинг злочинності в конкретному регіоні, а також правова та соціальна допомога для громадян, які не можуть самостійно її собі забезпечити [3], [1, с. 293].

У контексті досліджуваного нами питання висвітлення інформації у ЗМІ дозволяє активізувати профілактичну діяльність відповідних соціальних служб та ювенальної превенції Національної поліції, що своєю чергою дозволить посилити контроль сімей, які знаходяться під їх наглядом. Також висвітлення інформації дозволяє привернути увагу громадськості та заохотити громадян повідомляти про можливі прояви злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування, органи Національної поліції.

Не менш важливим елементом криміналістичної профілактики, на нашу думку, є розробка та впровадження методичних рекомендацій щодо розслідування злочинів вказаної категорії та подання відповідних пропозицій щодо вдосконалення чинного законодавства.

Підсумовуючи викладене, можна сказати, що криміналістична профілактика, в контексті досліджуваного нами питання, є одним із головних елементів боротьби зі злочинністю, яка виражається в практичній діяльності правоохоронних органів.

З метою профілактики злісного невиконання обов'язків по догляду за дитиною або особою, щодо якої встановлена опіка чи піклування суб'єктами

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО, КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ТА КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ
досудового розслідування проводиться комплекс заходів організаційного, правового та інформаційного характеру.

Основними профілактичними заходами виступають: проведення слідчих (розшукових) дій з метою встановлення причин та умов, які сприяли вчиненню злочину; офіційне повідомлення соціальних служб; висвітлення інформації у ЗМІ; розробка та впровадження науково обґрунтованих рекомендацій щодо оптимізації процесу розслідування злочинів вказаної категорії та ініціювання процесу внесення змін до чинного законодавства.

Список використаних джерел:

1. Павлова Н.В. Основні профілактичні заходи при розслідуванні кримінальних правопорушень, вчинених шляхом шахрайства. *Вісник ЛДУВС ім. Е.О. Дідоренка*. 2023. Вип. 1 (100). С.288-298.
2. Малярова В. О. Розслідування злочинів проти моральності у сфері статевих стосунків: теорія та практика: моногр. / за ред. д-ра юрид. наук, чл.-кор. НАПрН України С. М. Гусарова. Харків: Діа плюс, 2013. 422 с.
3. Березняк В. С. Теоретичні, правові та праксеологічні засади розслідування кримінальних правопорушень у сфері нерухомості: дис... док-ра юрид. наук (12.00.09). Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Дніпро, 2021. 565 с.

Кутіщев С. В.

студент Університету
митної справи та фінансів

Науковий керівник:

Тертишник В.М.

професор кафедри п
равоохоронної діяльності Університету
митної справи та фінансів,
доктор юридичних наук, професор

**БЮРО ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ЗАХИСТІ ДЕРЖАВНОЇ
БЕЗПЕКИ ТА ПРАВ ГРОМАДЯН: ПИТАННЯ ЮРИДИЧНОЇ
ВИЗНАЧЕНОСТІ**

Згідно зі ст. 48 Конституції України «Кожен має право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї, що включає достатнє харчування, одяг, житло». Для забезпечення цього права держава має розвивати економіку, піклуватись про захист економічної безпеки, майнових та інших прав громадян.

Указ Президента України № 392/2020 «Про Стратегію національної безпеки України» від 14 вересня 2020 року визначає, що основними